

Klimatanpassning av trädallé intill Askebyparken i Rinkeby, del 2

Slutrapport

Namn på projekt:
Klimatanpassning av trädallé intill Askebyparken i Rinkeby, del 2

Sökande

Nämnd:	Kontaktperson:
Järva stadsdelsnämnd	Erik Borén, Parkingenjör
Epost:	Telefon:
erik.boren@stockholm.se	08-508 021 45

Datum för inlämnade av slutrapport
2025-03-21

Innehåll

1	Beskrivning av projektet	3
1.1	Klimatåtgärdens övergripande syfte	3
1.2	Bakgrund	3
1.3	Beskrivning av åtgärden	3
1.3.1	<i>Åtgärdens mål och syfte</i>	3
1.3.2	<i>Åtgärdens projektorganisation</i>	4
1.3.3	<i>Avgränsning</i>	4
2	Resultat	5
2.1	Uppfyllelse av projektmålen	5
2.2	Beskrivning av åtgärdens effekt	6
2.3	Innovativitet och/eller uppväxling	6
3	Genomförande	6
4	Ekonomi	6
4.1	Åtgärdens budget och tilldelade medel	6
4.2	Påverkan på driftkostnader	7
5	Övriga erfarenheter	7

1 Beskrivning av projektet

1.1 Klimatåtgärdens övergripande syfte

Ange vilket syfte som var viktigast för åtgärden.

- ☐ *Minskade klimatpåverkande växthusgasutsläppen*
- ☒ *En höjd beredskap för klimatförändringar*
- ☐ *Minskad energianvändning*

1.2 Bakgrund

Vid trädallén mellan Askebyskolan och Askebyparken i Rinkeby, härafter benämnd som Askeby allé, har det länge funnits en svår översvämningsproblematik. Problematiken är främst en konsekvens av dåligt fungerande höjdsättning och kompakterade växtbäddar. På senare år har detta medfört kraftigt ökade driftkostnader för stadsdelsförvaltningen då bortforsling (pumpning) av vatten, försvårad passage för förbipasserande och inte minst en försämrad vitalitet för alléträden har behövts åtgärdats. Alléträdens rotsystem var innan renoveringen beläget väldigt ytligt vilket påverkat markbeläggningen och skapat ett ojämnt markunderlag på platsen. Allén upplevdes av dessa anledningar väldigt eftersatt och otillgänglig och behövde därför rustas upp för att komma till bukt med problematiken.

1.3 Beskrivning av åtgärden

Askeby allé-projektet har avsett renovering av alléns befintliga växtbäddar till biokolsbäddar med stenkross, samtidigt som höjdskillnader hanteras för att förbättra avrinningen på platsen. Projektet har bestått av två delar, där delprojekt 1 utfördes under 2023 och innebar inventering och projektering av ytan. Inventerings- och projekteringsfasen gjordes i syfte att få en god förståelse för platsens förutsättningar inför anläggningsarbetet som genomfördes i delprojekt 2, under 2024. För del 1 har en återrapportering redan gjorts och den lämnades in 2024-01-22.

1.3.1 Åtgärdens mål och syfte

Målet med klimatinvesteringen har varit att förebygga sårbarhet i stadsmiljön till följd av ett klimat i förändring. Trädallén hade innan åtgärden inte tillräckligt mottagliga växtbäddar för regnvatten och marken var dessutom kraftigt kompakterad. Syftet med renoveringen har varit att skapa en förbättrad lokal dagvattenhantering, vilket i sin tur ska minska belastningen på det lokala dagvattennätet och risken för översvämnning - både på den aktuella platsen och på andra platser i området. Genom nya växtbäddar med luftningsbrunnar och kolmakadam förlagda i lågpunkter ska allén nu kunna ta hand om det lokala dagvattnet bättre. Dessutom ska det stärka upp infiltrationen vid extrema väderevent och skyfall samtidigt som en ökad trädvitalitet, vilket i sin tur också bidrar med både klimatomfattiga och sociala fördelar för invånarna.

Stadens grönska bidrar till flera livsviktiga reglerande, stödjande och kulturella ekosystemtjänster. En investering i växtbäddsrenovering i hårdgjord miljö kan, som här, möjliggöra en ökad resiliens vid extremväder som kraftiga regn och värmeböljor. Dessutom fungerar växtbäddar med kolmakadam (biokol) som en kolsänka. Det innebär att biokolet sänker nivåerna av koldioxid i atmosfären genom att binda grundämnet kol i jorden under en längre tid.

Alléträd i stort utgör en viktig biotop i samhället idag och anses ha särskilda ekologiska värden. Träden i Askeby allé har länge haft mycket dåliga växtförutsättningar vilket påverkat deras vitalitet kraftigt. Trädens rötter har inte haft ett gynnande luft- och gasutbyte samt också lidit brist på vatten, detta då rötterna asfalterats in och träden vid anläggning också planterats ned på ett felaktigt sätt med tillhörande fraktlådor. För att träden ska kunna leverera ekosystemtjänster och klimatreglerande effekter vilka är fundamentala för att klara av dagens utmaningar som följda av klimatförändringarna, behöver träd förutsättningar för god vitalitet och tillväxt, vilket därmed också varit ett huvudsyfte med projektet.

Sammanfattningsvis har projektet syftat till att förbättra dagvattenhanteringen på platsen samt förbättra trädens förutsättningar att både växa och frodas, vilket i sin tur även fördröjer dagvatten och bidrar till många andra klimatrelaterade fördelar och ekosystemtjänster i området.

1.3.2 Åtgärdens projektorganisation

Projektets organisation i projekteringsfasen bestod av:
Astrid Bergström, Parkingenjör, Järva SDF - Projektledare
Froste Wiström, Landskapsarkitekt, Ramböll AB - Projektör
Hassan Murad, VA-projektör, Tyréns AB – Tredjepartsgranskare
Cecilia Yttermyr, Ramböll AB – BAS-P

Projektets organisation i anläggningsfasen bestod av:
Erik Borén, Parkingenjör, Järva SDF - Projektledare
Amanda Jarhage, Parkingenjör, Järva SDF - Projektledare
Robert Wrehammar, ABTOT Mark och Anläggning AB – Arbetsledare
och BAS-U John Wallgren, Erfator - Byggprojektledare,

1.3.3 Avgränsning

Projektområdet är beläget i nordvästra Rinkeby mellan Askebyskolan och Askebyparken, en sträcka längs Askebygången. Projektområdet visas inom orange markering.

2 Resultat

2.1 Uppfyllelse av projektmålen.

Utsläppsfaktor:

Utsläpp av CO2-ekvivalenter
FÖRE: Klicka här för att ange text.
EFTER: Klicka här för att ange text.

och/eller

Energianvändning (kWh/år)
FÖRE: Klicka här för att ange text.
EFTER: Klicka här för att ange text.

Effekt (kW)
FÖRE: Klicka här för att ange text.
EFTER: Klicka här för att ange text.

och/eller

Uppnådd effekt av klimatanpassningsåtgärd
<p>Projektet har innefattat en ny förbättrad höjdsättning som nu möjliggör en avrinning till alléns brunnar och alléträdens växtbäddar, vilka i sin tur också förbättrats. Alléträden har vakuumschaktats och fått biokolsbäddar vilket ska öka trädens vitalitet avsevärt och inte minst förbättra alléns mottaglighet av dagvatten. Alléns nya markbeläggning bidrar även den genom att den består av en genomsläpplig marksten. Den bidrar till en bättre mottaglighet för större vattenmängder då vatten enklare också kan ta sig ner i den nu mer mottagliga marken under plattorna. Markbeläggningen har lagts i ett mönster som också gett allén ett estetiskt lyft och inte längre upplevs som bortglömd och eftersatt. Under de första månaderna av 2025 har vi vädermässigt upplevt den för Askeby allé vanligen kritiska vädersituationen; snösmältningen. Vid kontroller under denna period har inget stående</p>

vatten observerats och den åtgärd som projektet åsyftat till kan därmed konstateras som lyckad. Tidigare var det bland annat under snösmältningen som översvåmningsproblematiken var som värst. Förvaltningen har också under första månaderna fått in positiv respons från invånare som tycker upprustningen blivit mycket bra både sett till funktion och estetik.

och om relevant

Övriga effekter (andra miljöeffekter, påverkan på arbetsmiljö, positiva hälsoeffekter, uppkomna vinster, synergier, lärdomar för framtiden m.m.)

2.2 Beskrivning av åtgärdens effekt

Effekten av investeringen har hittills varit mycket god. Det uppenbara problemet med stående vatten har lösts och är idag inte ett problem längre. Projektområdet kommer noggrant att observeras av Järva stadsdelsförvaltning framförallt efter större regnväder löpande under kommande år. Även anläggningsentreprenören har i två års tid garantiskötsel för ytan vilket innebär ökad tillsyn och åtgärder om anläggningens (inkl. växtmaterial som planterats) funktion inte skulle fungera som planerat.

2.3 Innovativitet och/eller uppväxling

Åtgärden har inneburit en innovativ lösning som tidigare inte genomförts av Järva stadsdelsförvaltning. Om resultatet, likt nu i början, fortsätter visar positiva resultat och vara motståndskraftigt kan liknande arbeten i stadsdelen med fördel göras i framtiden.

3 Genomförande

Under hösten 2024 genomfördes anläggningen av Askeby allé efter de bygghandlingar som framtagits under projekteringen 2023. Anläggningsarbetet pågick mellan september-december med färdigställandedatum den 12 december.

År	Aktiviteter
2023	Inventering och projektering
2024	Anläggning

4 Ekonomi

4.1 Åtgärdens budget och tilldelade medel

För att genomföra detta projekt sökte Järva stadsdelsförvaltning klimatinvesteringsmedel om 2 500 000 kr vilka beviljats och använts.

Utöver det har SDF ur sin egen reinvesteringsbudget budgeterat för 3 700 000 kr för att täcka in projektets kostnader. Utfallet vid färdigställande var 6 140 000 kr vilket betyder att hela klimatinvesteringsmedlen användes och därtill betalade SDF 3 640 000 kr från sin årliga ordinarie reinvesteringsbudget.

Åtgärdens initiala budget	6,2 mnkr
Åtgärdens totala investering	6,14 mnkr
Varav ev. extern nationell medfinansiering	
Varav ev. extern övrig medfinansiering (t.ex. EU)	
Beviljat belopp från CM4 klimatinvesteringsmedel	2,5 mnkr
Åtgärdens totala investering, utfall	6,14 mnkr
Driftkostnadspåverkan (+ -)	- 0,02 mnkr/år

4.2 Påverkan på driftkostnader

Åtgärden påverkar stadsdelsförvaltningens driftsbudget positivt på olika sätt. Dels behövs inte längre pumpning ske när snösmältning och större regnväder skett, vilket kostat förvaltningen i snitt ca 20 000 kr/år. Hade Askeby allé-projektet inte genomförts hade förmodligen inte träden levt så många år till, vilket hade genererat stora åtgärds- och ersättningskostnader.

Projekteringskostnaderna 2023 för projektet, vilka också slutrapporterades 2023, landade på 430 000 kr. Sammanlagt har alltså projektet kostat 6 570 000 kr och bidrar på sikt till minskade driftkostnader.

5 Övriga erfarenheter

I projektet har det likt i många andra investeringsprojekt uppdagats projekteringsmissar av olika slag. I detta fall har det visat sig t.ex. att de markplattor som föreskrivits av projektörerna inte kunnat läggas i det fiskbensmönster som föreskrivits i bygghandling. Detta berodde på markstenens konstruktion där prefabricerade utbuktningar i markstenen gjorde att fogdistanserna inte kunde bli de samma överallt. Detta resulterade i att ett enklare beläggningsmönster behövde ersätta det tilltänkta. Vi som beställare har planerat in ett återkopplingsmöte med projektörerna med huvudsyfte att ta upp denna och liknande missar, för att undvika sådan problematik igen. Initiativet till denna typ av återkoppling har mötts av stor positivitet och är något som vi önskar ska planeras in i alla framtida projekt eftersom det är väldigt vanligt att nya lärdomar uppkommer i samband med anläggning. Genom sådana möten kan missar undvikas i högre utsträckning i framtiden.